

Проф. д-р Драги Рашковски*
Доц. д-р Вероника Рашковска**

КОДИФИКАЦИЈА НА ПРАВОТО - НЕЈЗИНАТА УЛОГА И ИМПЛИКАЦИИ ВРЗ ПОСТОЈНИТЕ ЗАКОНОДАВСТВА

UDK UDK 340.134(091)
Review paper

Апстракт: Водена од идејата за правичноста како највисока доблест на луѓето, Јустинијановата кодификација појдува од потребата за враќањето на толемината, силата и цврстината на организацијата на старата Римска Империја, која во тој временски период се соочувала со внатрешни немири и напади на нејзините граници. За таа цел, царот Јустинијан формираше комисија од 16 правници коишто имале задача да ја селектираат и да му дадат форма на целокупното правно наследство на класичниот период (*ius*) и сите прописи кои ги издале императорите пред него (*leges*). Работата на Комисијата била доверена на Трибонијан,¹ а нејзината задача била да ја селектираат и хармонизираат правните акти и правното наследство со постојните правни норми кои со временскиот тек претрпеле различни промени поради социолошки и политички влијанија. Несомнено, Јустинијановото правопрејставување библија за номотехничките и идејни правни постулати врз коишто се потпираат и денешните легислативи, а кое како свој трон ја носи идејата за правичноста како процесна дејствија и активностите насочени кон постојано и трајно постоевање со цел секому да му се даде правото што му припаѓа. Векови подоцна, кодификацијата на правото сèуште ја има истата задача – да му овозможи на правото да преживее. Имено, Кодификацијата на правото на Јустинијан Први не само што служи како величествен правен

* Правен факултет, „Јустинијан Први“ - Скопје,

** МИТ Универзитет - Скопје

¹ Достапно на: <https://akademik.mk/idejnite-opredelbi-na-justinijanovoto-zakonodavstvo-pravichnosta-e-najsovrshenata-doblest-megu-lugeto-4/> (пристапено на 22.03.2022 година).

сјоменик, идуку исјата била и инспирација за сите поголеми политички и државно-правни реформи во Европа, а денес претставува и основа на современото европско право и правата на поединечните европски земји. Отидука, целта на овој труд е да не запознае со процесот на кодификација на правото, неговата улога и карактеристики, како и неговото влијание врз постоејните законодавства, и придобивките и предизвиците коишто со себе ги носи овој процес.

Клучни зборови: кодификација, правни акти, законодавство, хармонизација на правото, правна сигурност, економска стабилност.

1. Поим на кодификација на правото

Терминот кодификација потекнува од латинскиот збор **caudex**, **codex**- книга и латинскиот збор **facere**- прави, (*lat. codificatio; eng. codification; njem. kodifizierung, kodifikation, franc. codification*).² Поимот кодификација наједноставно се дефинира како процес на здружување на еден правен акт (или неколку поврзани акти) и сите негови измени во еден нов акт.

Во поширока смисла, поимот на кодификација подразбира донесување на закони и други пишани извори на правото кои првенствено го заменуваат досегашното важечко обичајно право, односно судската пракса, која до моментот на кодификација ја уредува дадената област или создава сосема нов закон, кој претходно не постоел во рамките на обичајното право или во судската практика.³ Кодификацијата во потесна смисла претставува донесување на големи закони (кодекси), кои опфаќаат големи области или гранки на правото во целина и на тој начин правото е систематизирано во мал број големи закони. Со тоа се создава единствен правен субјект заснован на униформни принципи, во форма на кодификации/ закони.⁴

Кога зборуваме за процесот на кодификација на правото, не може да го изоставиме и поимот на позитивно право, од причина што, поимот на „позитивно право“ има долгогодишно значење во

² Достапно на: <https://www.britannica.com/topic/Roman-law> (пристапено на 22.03.2022 година).

³ Достапно на: <https://legal-dictionary.thefreedictionary.com/codification> (пристапено на 24.03.2022 година).

⁴ Достапно на: <https://legal-dictionary.thefreedictionary.com/codification> (пристапено на 24.03.2022 година).

правната филозофија, но има потесно значење од значењето на поимот „кодификација на правото“. За поубаво разбирање на оваа правна дистинкција, потребно е накратко да ја разгледаме поставеноста на овие два термини во рамките на „common law“ традицијата, поточно во правото на САД. Имено, Кодексот на САД е поделен на наслови според предметот. Дел од нив се наслови на позитивното право, додека останатите се дел од непозитивните правни наслови. На пример, во САД позитивниот законски наслов на Кодексот е самиот Федерален статут. Насловите на Кодексот којшто не се дел од позитивното право се уредувачка компилација на Федералните статuti. На пример, Насловот 10- Вооружени сили, претставува позитивен законски наслов бидејќи самиот наслов е донесен од страна на Конгресот на САД. Истовремено, Насловот 42- Јавно здравје и благосостојба е дел од непозитивните правни наслови и истиот се состои од бројни поединечно донесени Федерални статuti- како што се Законот за јавни здравствени услуги, Законот за социјално осигурување итн. – коишто уреднички се составени и донесени од страна на Конгресот, но самиот наслов не е донесен од Конгресот.⁵ Оттука, разликата е правно значајна. Непозитивните законски наслови се *prima facie* доказ за законот, но позитивните законски наслови претставуваат правен доказ за законот во сите федерални и државни судови (1 U.S.C. 204).

Имајќи ги, од една страна, непозитивните наслови како *prima facie* доказ за законот, а од друга страна, позитивното право како правен доказ за законот, значи дека и двата вида наслови содржат законски текст што може да се презентира пред Федерален или Државен суд како доказ за формулацијата на законот. Разликата меѓу „*prima facie*“ и „легално“ е прашање на авторитативност.⁶

2. Кратка историја на процесот на кодификација на правото

Процесот на кодификација на правото претставува заедничка карактеристика заземјите од Блискиот Исток за Античките земји. Од таа причина, како прв Кодекс на правни норми покрај Хамурабиевиот Законик од Вавилон (ц. 1760 година п.н.е.) од времето на Антиката, не смееме да го изоставиме и Сумерскиот Кодекс на Ur-Nammu(ц.

⁵Види Office of the Law Revision Counsel, „About classification of laws to the United States“. Достапно на: https://uscode.house.gov/about_classification.xhtml (пристапено на 25.03.2022 година).

⁶Види Jean Louis Bergel, „Principal Features and Methods of Codification“, Louisiana Law Review Volume 48, Number 5, May 1988, p.15.

2100-2050 п.н.е.).⁷Понатаму, во Римската Империја како предвесник на Corpus Juris Civilis на Јустинијан, исто така познат како Јустинијановиот код (429 - 534 н.е.), којшто несомнено претставува библија и извор на процесот на правна кодификација и ден денес, се сметаат Дванаесетте табели на римското право (првпат составени во 450 година п.н.е.).⁸

Во Кина, првиот сеопфатен Кодекс на правни норми е Кодот Танг, создаден во 624 година од нашата ера во династијата Танг, којшто заедно со последователните имперални Кодекси, ја формираат основата на кривичното право на Кина и другите источноазиски земји коишто биле под нејзино влијание.⁹ Последниот империјален Кодекс е Правниот законик Големиот Кинг, создаден во 1644 година по основањето на династијата Кинг, којшто во најголем дел содржи граѓанско- правни норми и служел за решавање на граѓански спорови.

Во поновата историја на Европа, Јустинијановиот Corpus Juris Civilis претставува основа на европското современо право преку усвојување на римското право со законодавството (со донесување на позитивно правни норми/закони) или преку негова обработка од страна на правниците. Движењето на кодификацијата на правото доживеа свое крунисување до донесување на Наполеонскиот Код (Граѓански Кодекс) од 1804 година, Австрискиот Граѓански Законик (наречен Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch, ABGB) бил завршен дури во 1811 година по распаѓањето на Светото Римско Царство под влијание на Наполеонските војни, Германскиот Граѓански Законик (Bürgerliches Gesetzbuch) од 1900 година и други бројни законици ширум европските земји. Една од првите земји од регионот којашто го следеше процесот на кодификација на правото преку легални трансплатации е Србија, којашто во 1844-та година до донесе Српскиот Граѓански Законик.¹⁰

Во исто време, во текот на 19-тиот век во Руската Федерација во 1845-та година донесен е Кодексот на кривични и поправни казни, како акт на кодификација на кривичното право.¹¹ На крајот на

⁷ Достапно на: <https://www.britannica.com/topic/Code-of-Ur-Nammu> (пристапено на 25.03.2022 година).

⁸ Достапно на: <https://www.uzzpro.gov.rs/doc/biblioteka/digitalna-biblioteka/1899-rimsko-privatno-pravo.pdf> (пристапено на 25.03.2022 година).

⁹ Достапно на: <https://www.jstor.org/stable/44027630> (пристапено на 25.03.2022 година).

¹⁰ Види Граѓански Законик на Кралството Србија (Закона од 11. марта 1844. године, са изменама и допунама), достапно на: https://www.harmonius.org/sr/pravni-izvori/jugoistocna-evropa/privatno-pravo/srbija/Srpski_gradjanski_zakonik_1844.pdf (пристапено на 25.03.2022 година).

¹¹ Види Алексева Р.С. Организација на работи за кодификација во Русија во првата

следниот век воден од желбата за систематизација на законодавството, претседателот на Руската Федерација носи Уредба на 6-ти февруари 1995-та година „ За подготовка за објавување на Кодексот на закони на Руската Федерација”, којшто правен чекор само ја потврдува тезата дека процесот на кодификација на правото е процес којшто нема крај и секогаш служи за одново и одново раѓање на правото во една држава.

3. Карактеристики на кодификацијата на правото разгледани низ призмата на текот на процесот на кодификација на правото во САД

Кодификацијата во суштина обезбедува признавање на правните правила во рамките на еден правен систем. Во пракса, судовите автоматски ги применуваат кодифицираните законски одредби како легално и легитимно донесени правни правила од страна на уставноовластената куќа на претставниците на народот-законодавниот дом. Дури и кога судовите се спротивставуваат на уставноста на дадена закон/ кодексстатут, кодификацијата претпоставува прелиминарно признавање на правилата, утврдувајќи дека предметниот закон е дел од постоечкото позитивно законодавство. Оттука, голем правен предизвик за судовите, претставува примената на повеќе закони коишто меѓусебно се контрадикторни и спротивставени, а која состојба доведува до зголемување на правната несигурност во рамките на правниот систем. Оваа зголемена сложеност на правниот сообраќај, честопати создава потреба од донесување на нови законски права и обврски, кои пак понатаму претставуваат основа за повеќе судски случаи. Неизвесноста што егизтира во средината на брза, непроверена и неоснована кодификација на правото претставува причина за натрупување на судовите со судски предмети чиешто времетраење може да трае до недоглед.

Оттука, неопходно е кодификацијата на правото да биде точно планирана, водена од страна на тело чиј состав може да се пофали со експерти од правната област, како и претставници од секоја гранка на правно практикување и секогаш правно оправдана, а се со цел толкувањето на правото од страна на судовите успешно да ја врши својата должност- пополнување на правните празнини без ширење на понатамошни недвосмислености.Процесот на кодификација треба да

половина на XIX век- Перм, 1983 година, стр.54-56.

доведе до поширока примена на законските одредби во светлина на владеење на правото и зголемување на правната сигурност од страна на судовите.

Гледана низ призма на граѓаните, кодификацијата е лекција за историските иронии. Едно од најсилните движења кои се залагаат за кодификација на правото е водено од страна на Jeremy Bentham, а подоцна и од страна на David Dudley Field- чија доктрина инсистира на постоење на систематски кодекс кој ќе го поедностави словото на законот и истиот ќе гонаправи подостапен за слухот на граѓаните.¹² Годици подоцна се чини дека резултатот од кодификацијата на правото е токму спротивното, бидејќи намалените трансакциски трошоци на законодавството инхерентно доведуваат до зголемено производство на нови закони. Обемниот материјал од законски норми претпоставува зголемување на трошоците на граѓаните за апсорпција на новите информации, од причина што денес граѓанинот без формално правна обука се соочува со речиси безнадежна задача во обидот да ги совлада сите важечки закони за дадената област која е предмет на неговиот интерес или потреба.

Масивното ширење на кодификацијата ширум земјите на почетокот на 20-от век беше една од причините за појава на хиперлекцијата- постоење на премногу закони, што доведе до усложнување на работата на судовите, како и до бројни проблеми за граѓаните во однос на познавање и остварување на нивните права и обврски.¹³ Тука потребно е да се напомене дека постои разлика помеѓу процесот на кодификација на правото кај земјите од континенталното право- европските земји и земјите кои припаѓаат на „common law” системот- САД и Обединетото Кралство. За разлика од кодификацијата на правото кај европските земји, кодификацијата на правото во САД на пример, постои и се одвива во обичајното право и правото на судовите, а истовремено постојат и експанзивни кодекси и статuti и на сојузно и на државно ниво, коишто се во сложена федералистичка врска.¹⁴ Појавата на хиперлекција предизвикана од процесот на кодификација на правото понатаму води и до зголемување на спиралните трошоци за правни информации на граѓаните, како и до прекумерна криминализација. Утилитеризмот воден од страна на Bentham во својата суштина се залага за казнување на било какво непочитување на кодексот/ законот. Токму затоа, во

¹²Види J. Bentham, Introduction to the Principle of Morals and Legislation, in 1 Works 1.

¹³Види F.C. Montague, Introduction to J. Bentham, A Fragment on Government 41 (1891).

¹⁴Види J. Bentham supra note 29, at 68-69.

периодот на неговото движење може да се забележи експлозија на бројот на кривични законски норми во законодавството на САД, како на државно, така и на федерално ниво. Сепак, квантификацијата на „нивото на криминализација“ е многу посложена од броењето на законските делови коишто се однесуваат на истата, бидејќи спроведувањето е нерамномерно во однос на постоечките одредби. Во оваа насока, Stuntz упати на тоа дека бројните казни одредби им даваат поголема моќ на обвинителите во текот на истражната постапка, поголема можност за покренување на обвиненија, а оттука и поголема можност за последователни казни. Осврнувајќи се на распространетоста на моделите на кодекси/ статuti и униформните закони, Stuntz забележува дека законодавското задолжување ги прави казнените закони и санкциите премногу оддалечени од вредностите и потребите на локалната заедница, а како што кодифицираното право се повеќе се шири, истото резултира со неосновано казнување на дел од популацијата. Од тие причини, неопходно е посериозно да се сфати природата на кодификацијата и нејзината неизбежна врска со ширењето на законодавството, а досегашните последици од кодификацијата треба да дадат информации за нејзино реформирање преку прецизно издржани решенија.

Конвенционалниот модел кој го проучува процесот на кодификација на правото всушност претставува дихотомија помеѓу „правилата“ и „стандардите“ која пак е многу моќна и корисна аналитичка алатка за категоризација на законодавните норми. Досегашните истражувања во оваа област покажуваат дека нејасните и флексибилните стандарди наметнуваат повисоки трансакциски трошоци за судовите кои мораат да ги толкуваат и применуваат законите, како и за граѓаните кои мораат да утврдат како да го усогласат своето однесување со барањата на законските норми.

Во оваа насока потребно е да се напомене и предкодифицираното законодавство кое во правната литература на САД е категоризирано како едикти, коишто по своите својства повеќе наликуваат на стандарди отколку на правни правила. Со доаѓањето на кодификацијата во САД, се промени и улогата на судовите кои започнаа со интерпретативен пристап во толкувањето на правните норми.

Во 20-от век процесот на кодификација веќе претставуваше феномен којшто пркоси на прецизна квантификација и истиот зависеше од бројни социолошки, политички и технолошки фактори коишто имаа силно влијание на сите нивоа на правниот систем. Така, за време на своите предавањата професорот Grant Gilmore на Правниот факултет на

Yale University во 1974 година ја забележа длабоката промена во правото на САД којашто произлегуваше од кодификацијата на правото: Помеѓу 1900 и 1950 година поголемиот дел од материјалното право кое претходно беше оставено на толкувањето на судовите во светлина на принципите на обичајното право, сега веќе беше преработено во законска форма.¹⁵ Gilmore го поврзува процесот на кодификација со движењето „Законот е наука“, поддржано од Lengdel и Holms, кое се јави по завршетокот на Граѓанската војна (1861-1865).

Вредна за споменување кога станува збор за процесот на кодификација на правото во САД е и доктрината развиена од страна на Blackstone и Mansfield, којашто разликува повеќе техники на кодификацијата на правото/ законодавството: локална организација, логично нумерирање, индексирање, вкрстено упатување и техника на вметнување по упатување, коишто истовремено претставуваат карактеристики на процесот на управување со информации.¹⁶ Овие техники допринесуваат за намалување на трансакциските трошоци на законодавниот процес и претставуваат мост за компромис помеѓу судовите и законодавните домови, којшто е неопходен за намалување на правната несигурност и водат чекор поблиску до владеење на правото во едно општество.

Кога трансакциските трошоци на законодавниот процес се ниски, веројатноста да се појават поволни цени е поголема, согласно теоремата на Coase. Согласно неговата договорна теорија, кодификацијата ги намалува трансакциските трошоци, што ги прави легислативните цени поволни и полесни за иницирање и завршување, што пак влијае на бројот на статuti и на нивната сложеност.¹⁷ Можеби највознемирувачки аспект на кодификацијата согласно оваа теорија е начинот на којшто кодификацијата на правото ги зајакнува групите за специјални интереси, на начин на кој ќе го олесни популистичкото нарушување на правниот систем и ќе овозможи радикална прераспределба на богатството. Теоријата на Coase упатува на тоа дека правните правила и норми се помалку важни кога страните можат лесно да склучуваат договор околу нив, но таму каде што трошоците за трансакција се доста високи, договарањето станува тешко и правните правила/ норми вршат

¹⁵ Види Guido Calabresi, „Grant Gilmore and the Golden Age”, The Yale Law University Volume 92 Number 1, November 1982, pg. 2.

¹⁶ Види Paul O. Carrese, „The Cloaking of Power: Montesquieu, Blackstone, and the Rise of Judicial Activism”, Chicago Scholarship, 2003, pg.63.

¹⁷ Види Kevin Bryan, „The economic ideas of Ronald Coase”, 2013. Достапно на: <https://voxeu.org/article/economic-ideas-ronald-coase> (пристапено на 26.03.2022 година).

поголема контрола врз евентуалниот исход. Страните функционираат како систем на колективно договарање когатрансакциските трошоци на законодавниот процес се пониски, што е примарен ефект на кодификација.

Во однос на потеклото на законите/ кодексите/ статусите значајно е мислењето на професорот Janssen според кој, поголем дел од нив независно дали се работи за закони/ кодекси од европското или американското законодавство, потекнуваат од различни граѓански иницијативи, приватни субјетки или невладини организации, коишто се наоѓаат надвор од законодавниот дом. На тој начин тие претставуваат „позајмен материјал“ за донесување од страна на законодавецот, па оттука и нивните трансакциски трошоци се релативно ниски, барем во однос на изготвувањето на нормативниот текст и формулацијата на одредбите.¹⁸

Во односот толкување од страна на судовите и кодификација на правото од страна на законодавниот дом, моделот на Hart за разбирање на правните системи се чини за целисходен во однос на намалување на трошоците и зголемување на правната сигурност: овој модел почива на идејата дека правните системи разликуваат примарни правила (оние коишто создаваат правни должности за граѓаните) и споредни правила (правилата што лежат во основата на правниот систем коишто диктираат како тој работи).¹⁹ Овие споредни правила, според Hart, доаѓаат во три вида: правила за признавање, правила за промена и правила за пресуда. Правилата за признавање се однесуваат на начинот на кој членовите на одредено општество препознаваат што е закон од она што е обичај, ритуал, навика, верска практика итн. Правилата за промена се протоколи во рамките на правниот систем за предизвикувањена легитимни измени на законите коишто го регулираат граѓанството и истите вклучуваат уставни измени и дополнувања, измени на законски акти, судски поништувања на акти, правила што дозволуваат или забрануваат ретроактивност и сл. Правилата за пресуда всушност упатуваат на тоа дека судовите автоматски ги признаваат кодифицираните законски одредби како легално донесени закони од страна на народните претставници во законодавниот дом.

Она што може да се заклучи од досегашното излагање дека кодификацијата ги зголемува трошоците за правни информации на

¹⁸ Достапно на: <https://www.utrechtlawreview.org/articles/abstract/10.18352/ulr.307/> (пристапено на 27.03.2022 година).

¹⁹ Види Massimo La Torre, *The Hierarchical Model and H. L. A. Hart's Concept of Law*, *Les jurists et la hierarchie des norms*, 21/ 2013, p.141-165.

граѓаните, што води до донесување на нови закони, огромниот број правила и количината на детали претставуваат трошоци за информации што ги надминуваат придобивките од поголема прецизност на законските одредби, а самото тоа води до зголемување на правната несигурност во едно општество. Оттука, имуна на промени не останува ниту судиската функција, ниту улогата на адвокатите во рамките на правниот систем. Денес, повеќе од било кога улогата на адвокатот е да прави поединечна правна и регулаторна анализа на законските одредби коишто се однесуваат на проблемот со којшто се соочува неговиот клиент. Од тие причини, кодификацијата треба да претставува алатка за олеснување на животот на граѓаните, алатка којашто ќе го направи подостапно словото на законот до граѓанинот, посебно во услови на изразена индустријализација, урбанизација, дигитализација на секој аспект на човековото живеење.

Затоа во делот којшто следи накратко Ви претставуваме модел прифатен и донесен од страна на Владата на Република Северна Македонија во 2020-та година, којшто има за цел да го направи правото лесно разбираливо за секој жител на нашата држава.

4. Кодификацијата на правото во Република Северна Македонија – актуелен миг и предизвици со коишто се соочуваме

Иако по бројот на жители и територијата на живееме, Република Северна Македонија се вбројува во редот на мали држави, нашиот правен систем може да се пофали со широка палета на закони од секоја правна област, коешто пак може да доведе до висока правна конфузија како за граѓаните засегнати од конкретните законски норми, така и до преоптовареност за правните чинители во општеството при применување на законите. Бидејќи една од целите на правото е да го олесни животот на луѓето во правниот систем, повеќе од очигледно е дека се неопходни промени во начинот на примена на правото во нашиот систем, како и поедноставување и категоризирање на законите и другите правни акти коишто се дел од нашето законодавство.

Владата на Република Северна Македонија во 2020 година формираше работна група за кодификација на правото, составена од владини претставници, претставници од Собранието на РСМ, правните факултети ширум земјата и судската власт. Целта на работната група беше да изготви предлог проект и спецификација на софтверско решение кое треба да го олесни процесот на кодификација на правото

во РСМ. Работната група пред Владата на РСМ презентираше предлог решение и изготвена спецификација за истото, по што на владина седница беше донесен заклучок да се отпочне со процес за изработка на таквото техничко-технолошко решение. Во приложената информација беа наведени предностите кои со дигитализацијата на ваквиот процес требаше да бидат постигнати. Од компаративен аспект, ова е можеби првото решение од ваков вид кое треба да доведе кон кодификација со помош на информатичката технологија. Софтверската алатка требаше да биде само алатка која ќе ја потпомогне кодификацијата, а имплементаторскиот дел на “спојување на законите” требаше да биде обврска на работната група која требаше да расте заради поголем инклузивен момент при кодификацијата и заради кадровски квалитативно доекипирање на работната група. Софтверската апликација според официјалните информации сеуште не е изготвена, но од она што може да се види од изработената спецификација за истата, запзаена е методологијата за кодификација која ќе биде електронски потпомогната. Целиот процес делува ветувачки.

5. ЗАКЛУЧОК

Процесот на кодификација кон крајот на деветнаесеттиот и почетокот на дваесеттиот век донесереволуција во основата на правните систем. Кодификацијата ги намалува трансакциските трошоци за законодавците. Прецизно организиран, систематски нумериран и униформиран кодекс/ статус/ закон е лесно да се вклопи во процесот на кодификација. Поголемата леснотија при донесувањето на законите и влијанието на законската регулатива по кодификацијата може да ги поттикне законодавците да подлегнат на донесување на нови и бројни закони. Намалувањето на трансакциските трошоци за “производство на законодавство”, исто така, им овозможува на групите за специјални интереси полесно да го искористат политичкиот процес и да ги донесат законските акти коишто се цел на нивните интереси - олеснувајќи го самиот проблем на фракциите.

Судовите имаат задача да го толкуваат и применуваат постоечкото законодавство и да ги следат тековите на примена на кодификацијата, додека интерпретативниот метод на судството значително се сврте кон употребата на законодавната историја, речниците и други надворешни извори. Додека судиите во претходните епохи се фокусираа на целокупната цел на донесувањето - како да е донесувањето на законот

за законодавен указ - посткодифицираното толкување влезе во „наменетото значење“ на одделни зборови и фрази. Кодифицираната структура на законскиот корпус сугерира и предизвикува ваков вид на читање - повеќе отколку хронолошки распоредените фрази. Ова пред се се однесува на судовите коишто се дел од „common law“ правото.

За граѓаните, главното влијание на кодификацијата е индиректно: ескалираните трошоци за информации својствени за законската и регулаторната пролиферација, насочуваат кон тоа дека кодификацијата управува со потиснување на трансакциските трошоци на законодавството. Сепак, најподмолниот несакаан ефект на ширење на правилата е неговото олеснување на прекумерната криминализација, што имаше огромно влијание врз општествата. На крај, кодификацијата ги забрза самите проблеми во правниот систем коишто требаше да ги реши. Не е реално да се предложи промена на прекодифицираните форми на законодавство; трендот изгледа не се движи обратно, барем историски. Како и да е, признавањето за тоа како нашата модерна структура или форма на правни правила можат да го нарушат нашиот правен систем треба да ги информира нашите дискусии за креирање закони, правна политика, федерализам и законско толкување. Информатичката технологија е тука овој процес да го фацилитува.